

วิพากษ์ทฤษฎีเกี่ยวกับการพัฒนา

ทฤษฎีต่าง ๆ ที่เสนอคำอธิบาย “การพัฒนาของความด้อยพัฒนา” สามารถจัดเข้าเป็นกลุ่มใหญ่ ๆ ได้ดังนี้

1. ความแนวคิดของสำนักเศรษฐศาสตร์ “นีโอคลาสสิก” ความด้อยพัฒนาเกิดจากการแทรกแซงของรัฐในระบบเศรษฐกิจ ซึ่งสร้างอุปสรรคขัดขวางการทำงานโดยปกติของตลาดเสรี ก่อให้เกิดการเสียคุณภาพในระบบเศรษฐกิจ เกิดความไร้ประสิทธิภาพในการกระจายผลผลิต และการสูญเปล่าของทรัพยากรธรรมชาติ ซึ่งมีอยู่อย่างจำกัด นักเศรษฐศาสตร์กลุ่มนี้ จะยกเอากลยุทธการพัฒนาอุตสาหกรรมแบบทดแทนการนำเข้า เป็นตัวอย่างสนับสนุนข้ออ้างข้างต้นนี้

2. ทฤษฎีวินิยมทางโครงสร้าง (Structural dualism) ซึ่งอธิบายสาเหตุของความด้อยพัฒนาจากการดำรงอยู่ของสองโครงสร้างคู่เคียงกัน คือ โครงสร้างหนึ่งเป็นโครงสร้างที่ทันสมัย (Modern structure) จึงมีความก้าวหน้า มีพลวัตรและมีผลิตภาพสูง เช่น โครงสร้างของภาคอุตสาหกรรม เป็นต้น ส่วนอีกโครงสร้างหนึ่งเป็นโครงสร้างดั้งเดิม (Traditional structure) จึงมีแก่ความล้าหลัง ขาดพลวัตรและมีผลิตภาพต่ำ เช่น โครงสร้างของภาคเกษตร เป็นต้น ความ

ด้อยพัฒนาของภาคเกษตร ไม่มีส่วนเกี่ยวข้องสัมพันธ์กับการเติบโตของภาคอุตสาหกรรม

3. การใช้ทฤษฎีพึ่งพา (Dependency theory) มาอธิบาย “การพัฒนาในความด้อยพัฒนา” นักทฤษฎี “พึ่งพา” เห็นว่า การที่ประเทศ “กำลังพัฒนา” เปิดตัวออกไปสัมพันธ์กับระบบเศรษฐกิจโลก หรือการนำประเทศ “กำลังพัฒนา” เข้าสู่ระบบการแบ่งงานทำในระดับโลก (International division of labour) ซึ่งถูกสถาปนาขึ้นตั้งแต่ศตวรรษที่ 19 ก่อให้เกิดความสัมพันธ์ “ด้อยพัฒนาแบบดกด้อย” การค้าระหว่างประเทศ “กำลังพัฒนา” กับประเทศอุตสาหกรรมที่ก้าวหน้าวางอยู่บนพื้นฐานของการแลกเปลี่ยนที่ไม่เท่าเทียมกัน (Unequal exchange) จะเห็นว่าในปี 1970 สามในสี่ของสินค้าส่งออกของประเทศกำลังพัฒนาประกอบด้วยสินค้าขั้นปฐม เช่น ผลิตผลทางเกษตรหรือสินแร่ แต่กว่าสามในสี่ของสินค้าส่งเข้า เป็นสินค้าอุตสาหกรรม เช่น เครื่องจักรกล และสินค้าขั้นกลาง ประเทศกำลังพัฒนามักจะเสียเปรียบในอัตรากำไร เนื่องจากราคาสินค้าอุตสาหกรรมจะถีบตัวสูงขึ้น ๆ ในขณะที่ราคาสินค้าทางเกษตรจะตกต่ำยิ่ง นับวันช่องว่างนี้จะขยายตัวมากขึ้นตามลักษณะของ

Scissor effects การเข้าร่วมกระบวนการแบ่งงานตามความชำนาญงานในระดับโลก (International specialisation) จึงเป็นปัจจัยสำคัญแห่งหนึ่งของการพัฒนาอุตสาหกรรมภายในประเทศคือพัฒนาเอง ดังนั้น A.G. Frank จึงเสนอข้อสมมุติฐานว่า ประเทศบริวารจะประสบความสำเร็จในการพัฒนาเศรษฐกิจ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การพัฒนาอุตสาหกรรมแบบทุนนิยมดั้งเดิมได้ก็ต่อเมื่อประเทศบริวารผูกพันกับประเทศศูนย์กลางน้อยที่สุด¹ หรือพูดอีกนัยหนึ่ง ประเทศที่พัฒนาแล้วค่อยแต่จะชูศรีประเทศก้อยพัฒนา

4. และสุดท้ายคือ การวิเคราะห์แบบโครงสร้างนิยม (Structuralist) ซึ่งกล่าวถึงความก้อยพัฒนาจากสาเหตุโครงสร้างทางการเมืองและสังคมที่ขาดพลวัต

แนวกรอบความคิดของสำนักเหล่านี้ แม้จะช่วยให้เรา ได้รู้ค่านโคค่านหนึ่งของความก้อยพัฒนา แต่เมื่อพิจารณาการอธิบายในส่วนทั้งหมดแล้ว ทฤษฎีเหล่านี้ยังมีข้อที่จะต้อง "วิพากษ์" บางประการ ซึ่งแรงให้ละเอียดได้ดังนี้

1) นักเศรษฐศาสตร์ นิโคลาสติค เชื่อว่าการที่รัฐเข้ามาเกี่ยวข้องกับระบบเศรษฐกิจนั้น ได้สร้างอุปสรรคให้กับการทำงานของตลาดเสรี การอธิบายนี้เป็นกรนำเอา "เหตุ" กับ "ผล" มาปนกันที่จริงแล้วการที่รัฐเข้ามาแทรกแซงก็เพื่อแก้ไขข้อจำกัดในการดำเนินงานของภาคเอกชน ซึ่งถ้าปล่อยไว้ ก็จะทำให้สร้างปัญหาต่อการบรรจบการผลิตทดแทนชิ้นใหม่ (Reproduction) ของระบบในส่วนทั้งหมด ก็จะเห็นได้ว่า ในปี ค.ศ. 1930 ซึ่งเป็นวิกฤตการณ์เศรษฐกิจตกต่ำทั่วโลก เคนส์(Keynes) ได้เสนอให้รัฐเข้ามาแทรกแซงในเศรษฐกิจเพื่อแก้

ปัญหาการขาดคิมานต์ที่มีประสิทธิผล (Effective demand) หรือวิกฤตการณ์การบริโภคต่ำกว่าระดับ (Underconsumption) ของระบบทุนนิยม และภายหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 เป็นต้นมา รัฐบาลสหรัฐ ฯ ก็ได้ดำเนินนโยบายเศรษฐกิจตามแนวคิดของเคนส์ ซึ่งเรารู้จักกันในนโยบาย New Deal ซึ่งเน้นให้รัฐบาลเข้าไปจัดการคิมานต์ โดยการทำมั่วรายจ่ายเข้าไปในระบบเศรษฐกิจในรูปต่าง ๆ อย่างขนาดใหญ่ ดังเช่น เพิ่มรายจ่ายเพื่อสร้างสาธารณูปโภค จ่ายเงินช่วยเหลือคนยากจน คนตกงาน และพัฒนาระบบสวัสดิการทางสังคม ทั้งนี้ เพื่อขยายตลาดภายในประเทศ ซึ่งจะกระตุ้นการลงทุนในภาคเศรษฐกิจ ขยายการจ้างงาน และความสัมพันธ์ทางการผลิตแบบแรงงานรับจ้าง ดังนั้นการที่รัฐเข้ามาแทรกแซงในระบบเศรษฐกิจจึงต้องพิจารณาคู่ไปกับลักษณะของการสะสมทุน และความรุนแรงของความขัดแย้งทางชนชั้นในสังคมขณะนั้น

ประการต่อมา การแข่งขันเกิดจากโครงสร้างของระบบเศรษฐกิจหนึ่ง ๆ การที่ "ทุน" แยกออกมาเป็น "ทุนอิสระ" (autonomous capitals) นั้นเป็นเพราะทุนนิยมค่านหนึ่ง เป็นระบบเศรษฐกิจการแลกเปลี่ยน ซึ่งแรงงานทางสังคม (social labour) ไม่ได้เป็นผลจากการจัดองค์การการผลิตโดยประชาชนส่วนใหญ่ในสังคมเป็นผู้กำหนดการผลิตอย่างมีเป้าหมาย (ก่อนที่จะมีการผลิตจริง ๆ) แต่เป็นการประจัญหน้ากันแบบบังเอิญ ระหว่างแรงงานอิสระส่วนค้วทั้งหลาย (private labour) ซึ่งถูกใช้ในการผลิตสินค้าแต่ละอย่าง ๆ เป็นเอกเทศ แรงงานอิสระส่วนค้วเหล่านี้จะกลายเป็นแรงงานทางสังคมก็ต้องผ่านหนทางที่ค้วค้ว คือ การแลก

เปลี่ยนระหว่างสินค้าด้วยกันในตลาด และโดยผ่านการแลกเปลี่ยนนี้เท่านั้นที่แรงงานส่วนตัวซึ่งถูกใช้ไปในการผลิตสินค้าจึง จะไม่เป็นแรงงานที่สูญเปล่า

การประจัญหน้ากันระหว่างแรงงานอิสระส่วนตัวทั้งหลาย ซึ่งแสดงออกผ่านการแข่งขัน มีความหมายว่า คำหนึ่ง "ทุนอิสระ" ทั้งหลายซึ่งพยายามสวมรูปแบบมูลค่าโดยการให้ได้มา (realize) ซึ่งอัตราค่าใดหนึ่ง จะถูกบังคับให้ตั้งอยู่บนแนวของอัตราค่าใดเฉลี่ยทั่วไป (General rate of profit) ทั้งนี้ในการแสวงหากำไรสูงสุด นายทุนแต่ละคน จะพยายามลดต้นทุนการผลิต เพื่อให้ราคาการผลิตของตนต่ำเพื่อที่จะได้ขายสินค้าได้มากขึ้น เพราะว่า ราคาในการผลิต = ต้นทุนการผลิต + อัตราค่าใดเฉลี่ย แต่การกระทำเช่นนี้ จะกระตุ้นนายทุนอื่น ๆ ให้ทำตาม โดยพยายามลดต้นทุนการผลิตด้วยการนำเครื่องจักรทันสมัยมาใช้ในการผลิต ซึ่งจะส่งผลให้อัตราค่าใดทั่วไปมีแนวโน้มที่จะตกลง ๆ ดังนั้น การแข่งขันในระบบทุนนิยมจะกระตุ้นให้เกิดความก้าวหน้าทางเทคนิคการผลิต แต่การแข่งขันทุนนิยมอีกด้านหนึ่งก็เป็นการรวมตัวของทุน (unification of capital) คือ การแจกจ่ายมูลค่าส่วนเกินที่ซูโครีมากันระหว่างนายทุนด้วยกันตามระดับความหนาแน่นขององค์ประกอบของทุนคงที่ต่อแรงงานในอุตสาหกรรมแต่ละสาขา หรือที่เราเรียกว่า Organic composition of capital การแข่งขันจึงเป็นพลังหนึ่งที่ขับเคลื่อนการเคลื่อนไหวของระบบทุนนิยมแต่การแข่งขันโดยที่ไม่มีรัฐเข้ามา "จับตาดู" นั้นเป็นไปได้ในตรรกะของระบบทุนนิยม เพราะการแข่งขันทุนนิยมแบบ

สมบูรณ์ คือ การทำลายตลาด และตัวระบบ ทุนนิยมในที่สุคนั่นเอง ด้วยเหตุนี้ จึงกล่าวได้ว่า ระบบตลาดและการแทรกแซงของรัฐในระบบเศรษฐกิจทุนนิยมเป็นคำสองคำของเหรียญเดียวกัน

2) ท่อแนวความคิดแบบทวิภาค การที่ภาคเกษตรมีพลวัตน้อย เมื่อเทียบกับภาคอุตสาหกรรมนั้น เป็นผลจากขาดการพัฒนาที่เชื่อมโยงและสม่ำเสมอระหว่างภาคอุตสาหกรรมกับภาคเกษตรกรรม และการที่ภาคเกษตรกรรมล่าช้าลงนั้น ที่จริงแล้วเป็นการพัฒนาเศรษฐกิจในรูปแบบหนึ่งคือ การพัฒนาอุตสาหกรรมโดยดึง "ส่วนเกิน" จากภาคเกษตรกรรม

3) จุดเด่นของทฤษฎี "ฟิ่งฟา" คือ ได้ชี้ถึงความสำคัญของปัจจัยภายนอกที่มีผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจภายใน แต่การวิเคราะห์แนวนี้มีข้อจำกัดบางประการดังนี้

ประการแรก ทฤษฎี "ฟิ่งฟา" จะปนกันระหว่าง "การแบ่งงานทำในระดับโลก" (International division of labour) กับการผนวก (Integration) เข้ากับระบบเศรษฐกิจทุนนิยมโลก G. Dertanne de Bernis ได้ให้ข้อคิดว่า "การแบ่งงานกันทำระหว่างประเทศ" ซึ่งเกิดขึ้นตั้งแต่ศตวรรษที่ 19 ไม่ใช่การแบ่งกิจกรรมการผลิตระหว่างประเทศกันอย่างแท้จริง การอุตสาหกรรมจะถูกผูกขาดและกระจุกอยู่ในประเทศยุโรป ในขณะที่ประเทศอื่น ๆ นอกยุโรปไม่มีกิจกรรมทางด้านนี้ ด้วยประการนี้การค้าขายระหว่างประเทศจึงได้แบ่งออกเป็น 2 สาย คือ สายหนึ่งเป็นการค้าระหว่างประเทศอุตสาหกรรมด้วยกันและอีกสายหนึ่ง การค้าระหว่างประเทศซึ่งมีระดับการพัฒนาที่ไม่สม่ำเสมอ² ส่วนการผนวกเข้ากับระบบ

เศรษฐกิจโลก คือ การพัฒนาหลังการผลิตด้วย
 ทรกหรือรูปหนึ่ง ซึ่งแตกต่างกับการแบ่งงานกัน
 ทำกันระหว่างประเทศ แต่ก็เป็นที่รวมของทุนนิยม
 อยู่นั่นเอง³ ก็จะเห็นได้ว่า กรณีของเกาหลีใต้
 และบราซิล สองประเทศอุตสาหกรรมที่เกิดขึ้นใหม่
 ไม่ได้ชำนาญงานในการผลิต และการส่งออกสินค้า
 อุตสาหกรรมเพื่อการบริโภคเพียงอย่างเดียว
 การพัฒนาทุนนิยมในเกาหลีใต้เริ่มจากการใช้อุต
 สสาหกรรมเบาเป็นพลวัตรในการสะสมทุน ซึ่งใน
 เวลาต่อมา ก็มีการขยายการผลิตมายังสินค้าขั้น
 กลางและสู่การผลิตสินค้าหนักและซับซ้อนประเภท
 เครื่องจักรกล กรณีของเกาหลีใต้จึงจัดว่าเป็นการ
 ผนวกเข้ากับระบบเศรษฐกิจทุนนิยมโลกมากกว่า
 เป็นการชำนาญการผลิตเฉพาะอย่างในการแบ่งงาน
 ทำระหว่างประเทศ

ประการที่สอง เนื่องจากทฤษฎี “พึ่งพา”
 เน้นการวิเคราะห์ที่ช่วงการหมุนเวียนของมูลค่า
 ส่วนเกิน การเคลื่อนย้ายส่วนเกินระหว่างประเทศ
 จึงให้ความสำคัญกับการศึกษาถึงกลไกการชুক্তริค
 ของประเทศ “ศูนย์กลาง” ต่อประเทศคือพัฒนา
 “บริวาร” โดยละเอียดต่อกระบวนการภายในของ
 การผลิตมูลค่าส่วนเกินนั้น นักทฤษฎีกลุ่มนี้ จึง
 มักจะเอาการต่อสู้ระหว่างชาติเพื่อแบ่งปันส่วนเกิน
 ทางเศรษฐกิจมาทดแทนการต่อสู้ทางชนชั้นใน
 ประเทศ เสนอการปกป้องผลประโยชน์ของชาติเป็น
 หลักเหนือความสำคัญของการต่อสู้ทางชนชั้น การ
 ชুক্তริคที่ประเทศที่พัฒนาแล้วกระทำต่อประเทศ
 คือพัฒนาโดยลืมไปเสียว่า เมื่อเราพูดถึง “ทุน
 ต่างชาติ” คำที่สำคัญเสมอคือคำว่า “ทุน”
 ไม่ใช่ “ต่างชาติ”

ประการที่สาม ทฤษฎี “พึ่งพา” วิเคราะห์
 ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ “ศูนย์กลาง” กับ
 ประเทศ “บริวาร” จึงดูเหมือนว่าเป็นการวิเคราะห์
 เกี่ยวกับรัฐ แต่รัฐในกรอบคิดนี้ก็เป็ผลิตผลแบบ
 กลไกจากการขยายตัวของระบบทุนนิยมโลก จึง
 เป็นการวิเคราะห์รัฐจากภายนอก นอกจากนั้น
 แล้ว “รัฐ” ในสาขาของนักทฤษฎี “พึ่งพา” ก็
 มีส่วนคล้ายคลึงกับแนวคิดของสำนักนักโศกาสติค
 คือ เป็นการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างประ
 เทศในแง่ของการเคลื่อนย้ายสินค้าเข้าออกพรม
 เคนระหว่างประเทศ นักทฤษฎี “พึ่งพา” จึงมักจะ
 เรียกร้องให้มีการปกป้องผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจ
 ของประเทศคือพัฒนาทั้งหลาย โดยให้มีการ
 แลกเปลี่ยนที่เป็นธรรมมากขึ้น (Equal exchange)
 ระหว่างประเทศที่พัฒนาแล้วกับประเทศคือพัฒนา
 ระหว่างเมืองกับชนบท ฯลฯ Samir Amin นัก
 ทฤษฎี “พึ่งพา” คนสำคัญจึงเรียกร้องว่า เพื่อให้
 การค้าขายระหว่างประเทศ การแลกเปลี่ยนสินค้า
 ระหว่างภาคอุตสาหกรรม กับ ภาคเกษตรกรรม
 และระหว่างเมืองกับชนบทมีความเป็นธรรมขึ้น
 รัฐบาลทั้งหลายควรรีขัยหลักการของมาร์กซ์ ว่าคือ
 “กฎของมูลค่า” หรือ “การแลกเปลี่ยนตามมูลค่า
 ของสินค้า” (Exchange according to value)⁴
 แต่ Samir Amin ลืมไปว่าเมื่อมาร์กซ์
 กล่าวถึง “การแลกเปลี่ยนตามมูลค่า” มาร์กซ์
 ศึกษาในระบบทุนนิยมในช่วงการหมุนเวียน (circu
 lation process) โดยพยายามจะชี้ให้เห็นว่า
 ในสังคมทุนนิยม เนื่องจากการ Socialization
 ของแรงงานกระทำทางอ้อมผ่านกลไกตลาด แรง
 งานส่วนตัวซึ่งถูกใช้ไปอย่างอิสระในการผลิต จึง
 ต้องสวมรูปแบบสินค้าก่อนการแลกเปลี่ยนจะมีขึ้น

มาร์กซ์เรียกกระบวนการนี้ว่า Fetishism คือความสัมพันธ์ระหว่างคนได้ถูกทดแทนด้วยความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งของ ดังนั้น สิ่งที่เราเห็นคือนำคือการเคลื่อนไหวของสินค้า มองไม่เห็นการชู้ตึระหว่างคนกับคนในสังคมทุนนิยม จะเห็นแก่นายทุนกับกรรมกรทำสัญญากันโดยนายทุนซื้อสินค้าพลังแรงงานโดยค่าจ้างเป็นผลทดแทน ซึ่งต่างกับการซื้อสินค้าอื่น ๆ ก็ตรงที่ว่า นายทุนจะจ่ายเงินกรรมกรหลังการทำงาน ส่วนกรรมกรซึ่งได้รับค่าจ้าง ก็จะยินยอมทำงานให้กับนายทุนจำนวนหนึ่ง ภูแล้วก็นำจะเป็นการแลกเปลี่ยนที่เป็นธรรม แต่กฎของมูลค่า ซึ่งคู่จะเป็นธรรมในช่วงการหมุนเวียนก็กลับเป็นกฎที่ไม่เป็นธรรมเมื่อเราหันมาพิจารณาที่ช่วงการผลิต (production process) มาร์กซ์เรียกกระบวนการนี้ว่า “วิภาษวิธี” ของกฎมูลค่าหรือ Dialectic of the law of value⁶ คือแทนที่นายทุนจะจ่ายค่าจ้างตามมูลค่าที่กรรมกรผลิตขึ้นตามแรงงานที่ได้ลงไปกลับจ่ายค่าจ้างเท่ากับมูลค่าแลกเปลี่ยนของพลังแรงงาน (Exchange value of labour force) หรือ “เท่ากับ” มูลค่าของปัจจัยการยังชีพที่กรรมกรผลิตขึ้น ความแตกต่างระหว่างมูลค่าที่กรรมกรผลิตขึ้นทั้งหมด กับมูลค่าของปัจจัยการยังชีพที่กรรมกรผลิตขึ้น คือ “มูลค่าส่วนเกิน” ที่นายทุนยกออกไป ด้วยเหตุนี้ การแลกเปลี่ยนที่เป็นธรรมในช่วงการหมุนเวียนจึงเป็น การแลกเปลี่ยนที่ไม่เป็นธรรมในช่วงการผลิต

4) ทฤษฎีโครงสร้างนิยมที่ชี้ปัญหาความต้อยพัฒนาจากสภาพพลังหลังและขาดพลวัตรของปัจจัยการเมืองและสังคม มาร์กซ์เคยกล่าวว่า

“มนุษย์สร้างประวัติศาสตร์ของตนเองในสภาพและเงื่อนไข ซึ่งเขาไม่ได้เป็นผู้กำหนดมันขึ้นตามอำเภอใจ” การนำเอาประโยชน์กลับมาใช้โดยถักประโยชน์หลังออกหรือกลับกัน คือที่มาของการเบี่ยงเบนสองทางคือ คติ Voluntarism ที่มองว่าเจตจำนงของมนุษย์เป็นตัวกำหนดการเปลี่ยนแปลง และคติ Economism ที่มองว่าเศรษฐกิจเท่านั้นที่เป็นตัวกำหนดการเปลี่ยนแปลง

ในปัจจุบัน มิ่งานศึกษาของ P. Salama และ G. Mathias⁷ ซึ่งพยายามที่จะแก้ปัญหาที่กล่าวมาข้างต้น Salama เสนอแนวคิดรัฐ (State) ออกจากรัฐบาล (political regime) เพราะมีการใช้กระบวนการให้เหตุผล (abstraction) ในระดับที่ต่างกัน รัฐบาลคือรูปแบบการมีอยู่ (existence) ของรัฐ เราสามารถนิยามรัฐบาลได้จากชนชั้นหรือกลุ่มชนต่าง ๆ ซึ่งกุมการนำ แต่เมื่อพิจารณาแล้ว กล่าวได้ว่ารัฐมีความเป็นอิสระชั่วคราวต่อชนชั้นหนึ่ง ๆ

รัฐเป็นสรรพสิ่งที่เป็นนามธรรม ในประเทศ “ทุนนิยมที่พัฒนา” แล้ว ชนชั้นของรัฐกำหนดจาก “ทุน” (สินค้า→มูลค่า→เงิน→ทุน→รัฐ) ฉะนั้น รัฐก็คือ ผู้ที่กำกับการณ์การคงอยู่อย่างถาวรของความสัมพันธ์ทางการผลิตแบบทุนนิยม แต่การกระจายการผลิตแบบสินค้าไปในระดับสูงก่อกระบวนการ Fetishism ซึ่งอำพรางการชู้ตึในระบบภายใต้การเคลื่อนไหวของสินค้า การแยกตัวออกจากรัฐบาลทำให้เราสามารถเข้าใจว่า ทำไมในประเทศ “ทุนนิยมที่พัฒนา” ส่วนใหญ่จึงมีรัฐบาลที่เป็น “ประชาธิปไตย” (เนื่องจากการ Fetishism ของสินค้า) และในกรณี

พิเศษเท่านั้นที่จะมีรัฐบาลเผด็จการ ทำไมพรรคสังคมนิยมจึงเข้ามาเป็นรัฐบาลในประเทศทุนนิยมได้ แต่เมื่อรัฐบาลสังคมนิยมที่ถูกเลือกเข้ามาเริ่มดำเนินนโยบายที่ขัดขวางกระบวนการผลิตทดแทนขึ้นใหม่ (reproduction) ของความสัมพันธ์แบบชู้สาว เช่น เข้าทำการสนับสนุนการเคลื่อนไหวของกรรมกรเพื่อเรียกร้องสิทธิอันชอบธรรมอย่างกว้างขวาง ประกอบกับการสะสมทุนและการต่อสู้ทางชนชั้นของกรรมกรที่ก่อกระบวนการ Defetishism ขึ้นเบียดไปการชู้สาวของระบบทุนนิยม เมื่อนั้นความขัดแย้งระหว่างรัฐกับรูปแบบการมีอยู่ของรัฐ หรือรัฐบาล ระหว่างพื้นฐานทางวัตถุ (material) กับภาวะแห่งการคงอยู่ (being) ก็จะปะทุขึ้น ซึ่งจะก่อการปฏิเสศค่านิยมอันหนึ่งออกไป ดังนั้น รัฐก็คือ “การรวมกลุ่มของนายทุนทางค่านิยม” (collective capitalists in idea)?

ต่างกับประเทศ “ทุนนิยมที่พัฒนาแล้ว” ชนชั้นของรัฐในประเทศ “ค้ายพัฒนา” ไม่ได้ถูกกำหนดจาก “ทุน” แต่จากระบบทุนนิยมโลกที่ถูกสถาปนาขึ้น (constituted world capitalist economy) รัฐในประเทศ “ทุนนิยมค้ายพัฒนา” จึงไม่ได้เป็นผู้ที่กำกับการคงอยู่ของความสัมพันธ์ทางการผลิตแบบทุนนิยมอย่างเดียว แต่เป็นผู้ผลิตความสัมพันธ์ทางการผลิตนี้โดยตรง ลักษณะชนชั้นของรัฐในประเทศ “ค้ายพัฒนา” จึงเป็นทุนนิยม และไม่เกี่ยวกับการมีหรือไม่มี “นายทุนชาติ” หรือการกุมอำนาจรัฐโดยชนชั้นอื่นเช่น คักคินา ดังนั้น การวิวาทะว่าสังคมนิยมจะเป็นถึง

เมืองขึ้น, กึ่งทุนนิยม, กึ่งคักคินา ฯลฯ น่าจะตกไป

นี่ เมื่อพิจารณาเรารู้ปกครอง ซึ่งมีความเป็นอิสระชั่วคราวจากรัฐ จะพบว่าการดำเนินนโยบายเศรษฐกิจของรัฐบาลในประเทศ “ทุนนิยมค้ายพัฒนา” ที่ผ่านมาแสดงออกถึง 2 สิ่งคือ การที่รัฐบาลจะถูกกำหนดให้ขึ้นต่อระบบการแบ่งงานทำระหว่างประเทศ เพราะการแผ่ขยายและการเก็บโคชของระบอบจักรวรรดินิยมกระทำผ่านกลไกนี้ และการที่รัฐบาลพยายามจะคัดแปลงระบบการแบ่งงานทำระหว่างประเทศเพื่อผลประโยชน์คน

การพัฒนาของระบบทุนนิยมในประเทศ “ค้ายพัฒนา” เกิดจากปัจจัยภายนอก มิได้เป็นการพัฒนาการของความขัดแย้งจากภายใน การกระจายความสัมพันธ์ทางการผลิตแบบทุนนิยมจะผ่านระบบเศรษฐกิจแบบส่งออก แต่รัฐบาลในประเทศค้ายพัฒนาสามารถใช้พลังชั่วคราวจากการกระจายความสัมพันธ์ทางการผลิตแบบสินค้าเพื่อก่อการสะสมทุนภายในชั้นในระดับหนึ่ง นีคือที่มาของประเทศ “อุตสาหกรรมที่เกิดขึ้นใหม่” ทั้งหลาย แต่เนื่องจากการกระจายการผลิตแบบสินค้ายังมีขอบเขตจำกัด ประกอบกับการเร่งดำเนินการก่อสร้างข่ายอุตสาหกรรมอย่างกว้างขวาง รัฐบาลในประเทศค้ายพัฒนาส่วนใหญ่จึงเป็นรัฐบาลเผด็จการ และในกรณีพิเศษเท่านั้นที่จะเป็น “ประชาธิปไตย” และเนื่องจากกระบวนการ Fetishism ยังไม่ได้ถูกพัฒนาไปในระดับสูง รัฐบาลเหล่านี้จึงต้องหาความชอบธรรม เพื่อสนับสนุนการกระทำต่าง ๆ ด้วยการใช้ประเพณีเก่า ๆ ความเชื่อโบราณ โสยศาสตร์ ฯลฯ

ความ "ค้อยพัฒนา" ของประเทศทุนนิยม
บจิจาร คือ การกระจายความสัมพันธ์ทางการผลิต
ทุนนิยม หรือความสัมพันธ์แบบแรงงานรับจ้าง
ภายใต้สภาพจำกัดของระบบทุนนิยมโลกที่ถูกสถา
ปนาขึ้น หรือการพัฒนาอุตสาหกรรมในความค้อย

พัฒนา (ซึ่งผู้ที่สนใจรายละเอียดจะศึกษาได้จาก
บทความของผู้เขียนเรื่อง "วิเคราะห์การพัฒนา
อุตสาหกรรมของไทยในฐานะประเทศทุนนิยม
บริวาร")

เชิงอรต

วรวีทย์ เจริญเลิศ

สถาบันวิจัยประชากรและสังคม

มหาวิทยาลัยมหิดล

1. เอกสารประกอบใน Workshop Series ของ NIEO ครั้งที่ 14 วันที่ 14-17 ของ "Dependency Theory" 24-25 พฤศจิกายน 2526 มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
2. Perrin, Jacques., Les Transferts de Technologie, Maspéro 1983, p. 23.
3. เพิ่งอ้าง.
4. Amin. S., L'avenir du maoisme" Les Editions de Minuit, 1981.
5. Rosdolsky R., The making of Marx's Capital, Pluto Press p. 262.
6. Mahias, G., Salama, P., "d' Etat surdeveloppé : Des métropoles au tiers monde" Maspéro, 1983.
7. Enegls, F., "Anti Duhring" Peking Foreign Language Presses.